

CHARTA EVROPSKÝCH MĚST SMĚŘUJÍCÍCH K TRVALE UDRŽITELNÉMU ROZVOJI (AALBORGSKÁ CHARTA)

Schválená účastníky Evropské konference těchto měst v Aalborgu, Dánsko, 27. května 1994

Část I: Souhlasné prohlášení: Udržitelný rozvoj evropských měst

Část II: Kampaň pro udržitelný rozvoj evropských měst

Část III: Účast na programu Lokálních agend 21: Plány místních akcí pro udržitelný rozvoj

Část I Souhlasné prohlášení Udržitelný rozvoj evropských měst

I.1. Role evropských měst

My, evropská města, signatáři této Charty, prohlašujeme, že v toku dějin naše města existovala v rámci říší i mimo ně, v národních státech a režimech, a přežívala jako centra společenského života, ekonomických procesů, jako strážci kultury, dědictví a tradice. Spolu s rodinami a okolím byla města základními prvky našich společností a států. Města byla také středisky průmyslu, umění, obchodu, vzdělání a vlád.

Chápeme, že náš současný městský životní styl, zvláště s našimi modely dělby práce a pracovních funkcí, využití půdy, dopravy, průmyslové výroby, zemědělství, aktivit volného času a takto daným životním standardem, nás činí v podstatě zodpovědnými za mnohé problémy životního prostředí, které před lidstvem vyvstávají. Toto obzvláště souvisí s tím, že 80% evropské populace žije v městských oblastech.

Poznali jsme, že všichni v současnosti žijící lidé, tím méně pak budoucí generace, nemohou využívat zdroje v průmyslových zemích na nynější úrovni bez poškození přírodního bohatství.

Jsme přesvědčeni, že udržitelný lidský život na této zeměkouli nemůže být dosažen bez udržitelného rozvoje místních komunit. Místní úřady mají blízko k místům vzniku problémů životního prostředí a nejbližší k obyvatelům, a podílí se s vládami na zodpovědnosti v každém úsilí o dobrou existenci lidstva a přírody. Proto jsou města klíčovými prvky v procesu změn životních stylů, výroby, spotřeby a městského prostředí.

I.2. Pojmy a principy udržitelného rozvoje

My, města, chápeme, že idea udržitelného rozvoje nám pomáhá založit náš životní standard na únosné přírodní kapacitě. Snažíme se o dosažení sociální spravedlnosti, udržitelné ekonomiky a

životního prostředí. Sociální spravedlnost bude muset být nutně založena na ekonomické udržitelnosti a lidské spravedlnosti, které vyžadují udržitelný rozvoj životního prostředí.

Udržitelnost prostředí znamená ochranu přírodního bohatství, a požadavek, aby stupeň využívání obnovitelných surovin, vody a zdrojů energie nepřevýšil stupeň, kdy mohou být ještě přírodními systémy obnoveny, a dále aby stupeň naší spotřeby neobnovitelných zdrojů nepřekročil stupeň, kdy mohou být nahrazeny obnovitelnými zdroji v mezích udržitelného rozvoje. Udržitelnost prostředí také znamená, že stupeň emitovaných znečišťujících látek nepřevyšuje schopnost ovzduší, vody a půdy je pohltit a zpracovat.

V neposlední řadě je v rámci udržitelnosti prostředí nezbytná ochrana rozmanitosti, lidského zdraví a kvality ovzduší, vody a půdy na stupni, který vyhovuje lidskému životu a jeho existenci, i životu živočichů a rostlin pro všechny věky.

1.3. Místní strategie pro udržitelný rozvoj

My, města, jsme přesvědčena, že město je jednak největším prvotním původcem mnoha nerovnovážných stavů v architektuře, sociálních podmínkách, ekonomice, politice, přírodních zdrojích a životním prostředí, jež poškozují náš moderní svět, a naopak nejmenší jednotkou, ve které mohou být tyto problémy smysluplně vyřešeny integrovaným, holistickým a udržitelným způsobem. Protože je každé město odlišné, musíme najít své individuální cesty vedoucí k udržitelnému rozvoji. Spojíme principy udržitelnosti v našich politikách a budeme vytvářet příslušné pozice našich měst na základě místních přiměřených strategií.

1.4. Udržitelný rozvoj jako tvořivý, místní proces usilující o rovnováhu

My, města, si uvědomujeme, že udržitelnost není ani vize, ani nezměnitelný stav, ale tvořivý místní proces snažící se o rovnováhu, který je rozšířen do všech oblastí místního rozhodování. Zajišťuje zpětnou vazbu v řízení města, jehož činnosti směřují buď k rovnováze městského ekosystému nebo ji narušují. Město je vnímáno jako organický celek a účinnost všech významných aktivit je výrazná pokud je řízení města založeno na informacích získaných v tomto procesu. Skrze takovýto proces jsou městu i obyvatelstvu umožněny volby na základě informovanosti. V rámci řídicího procesu, který vychází ze zásad udržitelného rozvoje, mohou být učiněna rozhodnutí, která nejenom reprezentují současné zájmy, ale i zájmy budoucích generací.

1.5. Řešení problémů vyjednáváním navenek

My, města, uznáváme, že město si nesmí dovolit přenášet své problémy do širokého okolí nebo do budoucnosti. Proto musí být veškeré problémy či nerovnovážnosti města přivedeny k rovnováze buď uvnitř města samého nebo s využitím poněkud většího systému na regionální nebo národní úrovni. To je podstatou vnějšího vyjednávání. Použití tohoto principu poskytuje každému městu velkou volnost při stanovení typu jeho aktivit.

1.6. Udržitelný ekonomický rozvoj města

My, města, jsme si vědoma, že limitujícími faktory našeho ekonomického rozvoje se stal přírodní kapitál, jako je atmosféra, půda, voda a les. Proto musíme investovat do tohoto kapitálu. V pořadí důležitosti to vyžaduje:

1. investice do zachování stávajícího přírodního kapitálu, jako jsou zásoby podzemních vod, půda, stanoviště vzácných druhů
2. podpora růstu přírodního kapitálu omezením současné úrovně jeho exploatace, např. využíváním obnovitelných zdrojů energie
3. investice do snižování tlaku na přírodní kapitál rozšiřováním uměle vytvářeného přírodního prostředí, jako jsou např. městské parky sloužící pro rekreaci a snižující tlak na přirozené lesy, a
4. zvyšování efektivity využívání produktů, jako jsou např. energeticky úsporné budovy, environmentálně šetrná městská doprava.

I.7. Sociální podmínky pro trvalou udržitelnost města

My, města, si uvědomujeme, že chudí jsou nejvíce ohrožováni environmentálními problémy (jako je hluk a znečištěné ovzduší z dopravy, nedostatek estetických hodnot, nezdravé bydlení, nedostatek volného prostranství) a zároveň nemají schopnost je sami řešit. Nerovné rozdělení bohatství působí jednak neudržitelné chování, jednak znesnadňuje provedení změn. Snažíme se integrovat základní lidské sociální potřeby, stejně jako péči o zdraví, zaměstnanost a programy bydlení do ochrany životního prostředí. Chceme se poučit z prvotních zkušeností s trvale udržitelným způsobem života tak, abychom skutečně přispěli ke zkvalitnění života občanů, a nikoli pouze maximalizovali spotřebu.

Budeme se snažit vytvářet pracovní místa, která přispějí k trvalé udržitelnosti města a zároveň sníží nezaměstnanost. Při snaze o přilákání nebo vytvoření pracovních míst budeme posuzovat každý podnikatelský záměr podle kritérií trvalé udržitelnosti, abychom podpořili vytváření dlouhodobých pracovních míst a výrobu zboží s dlouhou dobou spotřeby v souladu s principy trvalé udržitelnosti.

I.8. Trvale udržitelné využívání půdy

My, města, si uvědomujeme důležitost efektivního využívání půdy a vytvoření takové územně plánovací politiky našich místních samospráv, která bude obsahovat strategické environmentální posouzení všech záměrů. Měli bychom využít možností efektivní veřejné dopravy a efektivního využívání energie, které poskytuje vysoká hustota zástavby, ovšem při zachování lidských rozměrů rozvoje. Jak při programech obnovy starých částí, tak při plánování nových čtvrtí se budeme snažit o kombinování funkcí a tak snižovat potřebu mobility. Vědomí spravedlivé meziregionální závislosti by nám mělo umožnit vyvážit toky mezi městem a venkovem a předejít tomu, aby města neúměrně čerpala zdroje z okolních oblastí.

I.9. Vzorce trvale udržitelné městské mobility

My, města, budeme usilovat o zlepšení přístupnosti a udržení sociálního blaha a městského životního stylu s menším množstvím potřebného transportu. Víme, že omezení vynucené mobility a zastavení podpory nadbytečného používání motorových vozidel je nezbytností v trvale udržitelném městě. Měli bychom dát přednost ekologičtějším způsobům dopravy (zejména chůzi, cyklistice, veřejné dopravě) a v našich plánech maximálně využít kombinace těchto způsobů

dopravy. Individuální motorizovaná doprava ve městě musí mít pouze doplňkovou funkci pro zabezpečení místních služeb a udržení ekonomické aktivity města.

I.10. Zodpovědnost vůči globálnímu klimatu

My, města, víme, že významné nebezpečí, které představuje globální oteplování pro přírodu, člověkem vytvořené prostředí i budoucnost lidstva, vyžaduje co nejrychlejší odezvu dostatečnou pro stabilizaci a redukci emisí skleníkových plynů do atmosféry. Je důležité chránit globální zdroje biomasy, jak lesy, tak fytoplankton, které hrají zásadní roli v zemském uhlíkovém cyklu. Zamezení emisím z fosilních paliv bude vyžadovat koncepty a iniciativy založené na důkladném pochopení jak alternativ, tak i městského prostředí jako energetického systému. Jedinou trvale udržitelnou alternativou jsou obnovitelné zdroje energie.

I.11. Prevence znečištění ekosystémů

My, města, jsme si vědomi toho, že do ovzduší, vod, půdy a potravy se dostává stále více a více jedovatých a nebezpečných látek, které v rostoucí míře ohrožují lidské zdraví a ekosystémy. Podnikneme všechny kroky pro to, aby další znečišťování bylo zastaveno a aby mu bylo zamezeno u zdroje.

I.12. Místní samospráva jako podmínka

My, města, věříme, že máme sílu, znalosti i tvořivý potenciál, abychom vytvořili cesty k trvale udržitelnému životu a vedli naše města po nich. Jako demokraticky zvolení zástupci našich místních společenství jsme připraveni převzít zodpovědnost za úkol přetvořit naše města v města trvale udržitelná. Míra, s níž jsou města schopna reagovat na tuto výzvu, záleží na rozsahu kompetencí daných samosprávám na základě principu subsidiarity. Je nezbytné, aby na místní úrovni zůstal dostatek pravomocí a aby měly místní samosprávy solidní finanční podmínky.

I.13. Obyvatelé jako klíčové prvky a vtažení veřejnosti do projektu

My, města se zaručujeme plnit mandát daný programem Agenda 21, v Rio de Janeiro, a postupovat v rámci rozvoje našich plánů Lokální Agendy 21 společně se všemi stranami našich obcí - obyvateli, podniky a zájmovými skupinami. Uvědomujeme si nutnost rozšířit mezi všemi těmito stranami výzvu k zodpovědnosti za uskutečnění Pátého environmentálního akčního programu Evropské unie, daného heslem "Směrem k udržitelnému rozvoji". Proto založíme své snahy na spolupráci mezi všemi zúčastněnými stranami. Zajistíme, aby všichni obyvatelé a zájmové skupiny měli přístup k informacím a mohly se podílet na místním rozhodování. Budeme hledat příležitosti pro osvětu a školení o udržitelném rozvoji, a to nejen pro širokou veřejnost, ale také pro zvolené zástupce a úředníky místních úřadů.

I.14. Nástroje pro udržitelný rozvoj v řízení města

My, města, se zaručujeme využít dostupné politické i technické nástroje k přiblížení ekosystému řídicí oblasti města. Použijeme širokou řadu nástrojů, včetně sběru a zpracování dat, dále plánování v životním prostředí, regulační, ekonomické a komunikační nástroje, jako jsou například nařízení, daně a poplatky, a také mechanismy, které zahrnují účast veřejnosti. Snažíme se o

vytvoření nového rozpočtového systému, který dovolí hospodaření s našimi přírodními zdroji tak ekonomicky, jak hospodaříme se zdroji "umělými", například s penězi.

Víme, že musíme založit tvorbu naší politiky a řídicího úsilí, zejména monitorování našeho životního prostředí, kontrolu, zdaňování, účtování, rozvahové a informační systémy, na různých typech indikátorů, které zahrnují kvality městského prostředí, městských toků a modelů, přičemž nejdůležitějšími jsou indikátory udržitelného rozvoje městských systémů.

My, města, si uvědomujeme, že v mnoha evropských městech již byla úspěšně aplikována celá řada politických rozhodnutí a aktivit s pozitivními ekologickými výsledky. Avšak přestože jsou tyto nástroje účinné pro snižování tlaku neudržitelného rozvoje, samy v sobě neobrací celkový směr společnosti. Avšak města mají ještě stále silnou ekologickou základnu a tím danou skvělou možnost prvního kroku v integraci svých politik a aktivit v rámci procesu hospodaření města, a v tomto procesu jsme vyzýváni rozvíjet své vlastní strategie, zkoušet je v praxi a podílet se o zkušenosti.

Část II

Kampaň za udržitelný rozvoj evropských měst

My, města, signatáři této Charty, se budeme vzájemně učit ze zkušeností a úspěšných lokálních příkladů. Budeme se navzájem povzbuzovat k vytváření dlouhodobých plánů místních akcí (Lokální Agenda 21), abychom tímto posílili spolupráci mezi představiteli měst a zapojili se do akcí Evropské unie v oblasti městského prostředí.

Začínáme zde Kampaň pro udržitelný rozvoj evropských měst, abychom povzbudili a podpořili města směřující k udržitelnému rozvoji. Počáteční fáze této kampaně bude dvouletá a po jejím skončení bude další rozvoj stanoven na II. Evropské konferenci na podporu udržitelného rozvoje měst, která bude pořádána v roce 1996.

Zveme všechny místní představitele měst i vesnic, a kterékoliv místní představitele evropské sítě, aby se připojili k této kampani přijetím a podepsáním této Charty.

Požadujeme, aby všichni hlavní místní představitelé vzali do rukou koordinaci této kampaně. Koordinační výbor bude vytvořen ze zástupců těchto sítí. Budou sepsány dohody pro ty místní představitele, kteří nejsou členy žádné sítě.

Předpokládáme, že hlavní aktivity kampaně budou tyto:

- usnadňovat vzájemnou podporu mezi evropskými městy v navrhování, rozvoji a uskutečňování politiky udržitelného rozvoje,
- sbírat a rozšiřovat informace o dobrých příkladech na lokální úrovni,
- získat pro myšlenku udržitelného rozvoje další místní představitele,
- získávat další signatáře Charty,
- organizovat každoroční předávání cen městům s udržitelným rozvojem,
- formulovat politická doporučení Evropské komisi,
- zajistit informování měst s udržitelným rozvojem o práci expertní skupiny pro městské prostředí,
- podpořit tvůrce místní politiky k uskutečňování doporučení a legislativy Evropské unie,
- vydávat zpravodaj o kampani

Tyto činnosti kampaně budou vyžadovat koordinaci.

Část III

Účast na programu Lokální agenda 21

Plány místních akcí pro udržitelný rozvoj

My, evropská města, signatáři této charty, se zaručujeme podpisem a připojením se ke "Kampani pro udržitelný rozvoj Evropských měst", že se budeme snažit dosáhnout konsensu v našich obcích na základě programu Lokální Agenda 21 do konce roku 1996. Tak bude splněn mandát podpořený kapitolou 28 z Agendy 21, jak bylo odsouhlaseno na Summitu Země v Riu v červnu 1992. Prostřednictvím našich plánů místních akcí přispějeme k uskutečňování Pátého akčního programu o životním prostředí Evropské unie pod heslem "Směrem k udržitelnému rozvoji". Proces Lokální Agendy 21 bude rozvíjen na základě Části I této Charty.

Navrhujeme, aby proces příprav a plánování místních akcí zahrnoval následující kroky:

- seznámení se s již existujícími plány, finančními rámci a dalšími plány a programy,
- systematické zjišťování problémů a jejich příčin prostřednictvím široké veřejné debaty,
- prioritizace úkolů, jak určit průvodce zjištěných problémů,
- vytvoření vize pro udržitelný rozvoj obce za účasti všech stran komunity,
- úvaha a odhad alternativních strategických voleb,
- sestavení dlouhodobého plánu místních akcí pro udržitelný rozvoj, zahrnující měřitelná směrná čísla,
- program uskutečňování plánu, včetně přípravy časového rozvrhu a údajů o přidělení odpovědnosti mezi partnery,
- vytvoření systému a postupů pro monitorování a informování o uskutečňování plánu

Budeme potřebovat kontrolu, jestli jsou opatření našich místních představitelů přiměřené a efektivní tak, aby dovozovaly rozvoj procesu Lokální Agendy 21, včetně dlouhodobých plánů místních akcí pro udržitelný rozvoj. Je vhodné věnovat úsilí na zlepšování kapacit organizace, jež bude zahrnovat posouzení politických opatření, administrativních postupů, statutární a interdisciplinární práce, dostupné lidské zdroje a spolupráci domácích představitelů, včetně společností a sítě.

Podepsáno v Aalborgu, Dánsko, 27. května, 1994